

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Kultury i Środków Przekazu

Data posiedzenia: 29 kwietnia 2011 r.

Nr posiedzenia: 90

Posiedzeniu przewodniczył: senator Piotr Łukasz J. Andrzejewski – przewodniczący komisji

Porządek posiedzenia: 1. Informacja Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Księgarzy na temat projektu inicjatywy ustawodawczej dotyczącej wydawnictw książkowych.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Piotr Łukasz J. Andrzejewski, Barbara Borys-Damięcka, Andrzej Grzyb, Krzysztof Piesiewicz, Czesław Ryszka, Wojciech Skurkiewicz, Michał Wojtczak,
 - zaproszeni goście:
 - Senat RP
 - przewodniczący Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich senator Zbigniew Szaleniec
 - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego:
 - dyrektor Departamentu Mecenatu Państwa Zina Jarmoszuk,
 - specjalista w Departamencie Mecenatu Państwa Marcin Wieczorek,
 - Biblioteka Narodowa:
 - dyrektor Tomasz Makowski,
 - Ogólnopolskie Stowarzyszenie Księgarzy:
 - przewodniczący Jerzy Mechliński,
 - wiceprzewodniczący Jan Kasprzyk,
 - członek Grzegorz Majerowicz,
 - Izba Księgarstwa Polskiego:
 - prezes Henryk Tokarz,
 - Wydawnictwo Bellona:
 - prezes Zarządu Józef Skrzypiec,
 - przedstawiciel Biura Legislacyjnego Kancelarii Senatu Michał Gil

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Informację na temat aktualnej sytuacji na rynku książki w Polsce przedstawił przewodniczący Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Księgarzy Jerzy Mechliński.

Poinformował, że Stowarzyszenie od sześciu lat obserwuje zapaść na rynku książki. Jako przyczynę tego stanu przewodniczący OSK wymienił m.in. stosowanie nierównych reguł przy sprzedaży książek do różnych odbiorców, wyłączność na sprzedaż najlepszych tytułów przez okres 2-4 tygodni przez księgarskie firmy sieciowe i Empik, zróżnicowanie wielkości zwrotów, rabatów i terminów płatności z uprzywilejowaniem ww. firm, działalność Klubu Książki polegającą na zaniżaniu cen książek nawet o 90%. Jako przykład działania powyższych mechanizmów J. Mechliński podał wydaną niedawno nową książkę Dana Browna, która była reklamowana jako hit wydawniczy. W sieci jednego z supermarketów można ją było kupić za zaledwie 24 złote, podczas gdy w księgarniach kosztowała około 40 złotych. Przewodniczący OSK podkreślił, że księgarze nie są w stanie dalej tak funkcjonować. Jego zdaniem to wydawca powinien mieć możliwość decydowania, w jakiej cenie dany tytuł będzie sprzedawany. Wyjaśnił, że potem taką decyzję o cenie można zmienić, ale decyzja powinna należeć wydawcy.

Odnosił się również do sposobu sprzedaży podręczników. Poinformował, że w Polsce podręczniki sprzedawane są głównie przez nauczycieli i dlatego nie ma rzetelnych danych dotyczących wielkości ich sprzedaży. Jego zdaniem ta forma sprzedaży podręczników sprzyja powstawaniu szarej strefy handlu podręcznikami i powoduje znaczący uszczerbek dla budżetu państwa z tytułu niezapłaconych podatków.

Jako alternatywę dla polskiego kanału dystrybucji podał sposób niemiecki. Wyjaśnił, że w Niemczech podręczniki sprzedawane są tylko i wyłącznie w księgarniach. Zaapelował o takie same zasady obrotu podręcznikami, jakie obowiązują na zachód od Odry.

Przewodniczący J. Mechliński odniósł się również do raportu Biblioteki Narodowej, w którym stwierdzono, że w 2010 r. 56 % Polaków nie przeczytało żadnej książki. Jego zdaniem, dane te są bardzo niepokojące.

Zaapelował o pilne uchwalenie ustawy o książce i jej cenie i przedstawił przygotowany przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Księgarzy projekt ustawy o książce. Wyjaśnił, że ustawa m.in. wprowadziłaby sztywne ceny książek, nałożyłaby obowiązek stosowania takich samych upustów w stosunku do wszystkich sprzedawców detalicznych oraz zakazywałaby sprzedaży podręczników poza księgarniami.

Przedstawiciel Biura Legislacyjnego Kancelarii Senatu Michał Gil krytycznie odniósł się do projektowanych zmian. Omówił ich zgodność z Konstytucją, prawem Unii Europejskiej oraz z zasadami techniki prawodawczej. Stwierdził, że analizowany projekt ustawy nie spełnia standardów rzetelnej legislacji (zarówno w aspekcie merytorycznym, jak i technicznym) i dodał, że w obecnym kształcie, nie powinien stać się on częścią krajowego porządku prawnego.

Zwrócił również uwagę, że wprowadzenie sztywnych cen książek jest środkiem obciążonym licznymi wadami. Ogranicza konkurencję cenową i zmniejsza efektywność gospodarki. Jego zdaniem żaden z celów ustawy nie uzasadnia wprowadzenia tego środka.

Zaznaczył również, że wprowadzenie zakazu sprzedaży podręczników poza księgarniami zakłóci konkurencję na rynku wewnętrznym Unii Europejskiej, naruszy zasadę otwartej gospodarki rynkowej oraz utrudni efektywną alokację zasobów, co rodzi poważne wątpliwości, co do zgodności z postanowieniami Traktatu Lizbońskiego.

Zdaniem senatora Krzysztofa Piesiewicza, zaproponowany przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Księgarzy, projekt ustawy o książce dotyka wyłącznie mechanizmów ekonomicznych. Stwierdził, że projektowana ustawa nie sięga głębiej - w stymulowanie czytelnictwa. Jego zdaniem, aby zwiększyć czytelnictwo nie można się wyłącznie skupiać na mechanizmach ekonomicznych.

Sceptycznie do projektu odniosła się również senator Barbara Borys-Damięcka. Podkreśliła, że poważne obawy i wątpliwości budzą propozycje dotyczące wprowadzenia sztywnych cen książek oraz zakazu sprzedaży książek w supermarketach. W ocenie senator Borys-Damięckiej godzą one w wolność działalności gospodarczej i swobodnej konkurencji. Podkreśliła też, że namawianie do czytelnictwa nie może się odbywać tylko w formie kupowania książek, ale też poprzez propagowanie korzystania z bibliotek.

Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski przyznał, że obok bibliotek księgarnie są lokalnymi centrami kultury, dlatego zamykanie księgarni jest stratą kulturową. Zwrócił jednak uwagę, że nie ma korelacji między wzrostem czytelnictwa a posiadaniem przez dany kraj odpowiednich ustaw o książkach. Zaznaczył, że Grecja, Włochy, Portugalia czy Hiszpania, czyli kraje o najniższym poziomie czytelnictwa mają ustawy o książkach, ale mają mało bibliotek.

Przewodniczący obrad senator Piotr Andrzejewski zadeklarował, że komisja – w najbliższym czasie - rozpocznie prace nad projektem ustawy o książce.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.

Sporządzono w Biurze Prac Senackich